



### Vrednote demokracije in vzgoja izobraževanja

... Vrednote kot civilizacijske vrline nekega okolja so tudi v odnosu do njenega sistema VIZ ter njegovih nosilcev odraz vrednot demokracije celotne družbe, pa tudi obratno – tisto, kar postaja vrednota družbe, se bo odrazilo v sistemu VIZ, in tisto, kar je vrednota sistema VIZ, se odraža v podobi družbe. ...



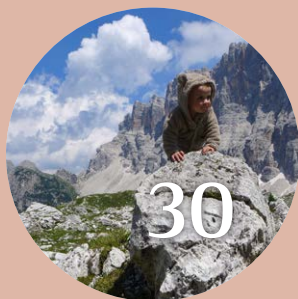
### Konec demokracije in kaj po tem?

... Demokracija je otrok Zahoda. Nastala je lahko samo na krščanskih temeljih spoštovanja človekovega dostojanstva. Samo na podlagi krščanske vere v vsakega posameznika, ki je ustvarjen po božji podobi, ki razlikuje dobro in zlo, je bilo mogoče postaviti sistem, ki tem ljudem zaupa, da bodo izbirali prave voditelje in dobre rešitve. ...



### Izzivi razvoja slovenskega šolstva

... Kot družba si nismo postavili temeljnega eksistenčnega vprašanja: Kaj je smisel vseh naših prizadevanj? Brez tega bodo naš svet tako kot zdaj premetavali le naključni spleti odločitev elit, ekonomskih interesov in zakonov močnejših, kar pa se lahko konča kjerkoli, zelo malo verjetno pa tam, kjer bi bilo za človeštvo in stvarstvo res dobro. ...



### Spodbujanje radovednosti pri učencih

... Želela sem prižgati in prepoznati tisto iskrico, ki loči nemirnega otroka od radovedno nadarjenega. Z aktivnimi oblikami in metodami dela ter medpredmetnimi povezavami smo razvijali nadgradnjo dela pri pouku in izven njega, vključujoč individualizacijo in diferenciacijo. Upali smo si stopiti malo čez rob. ...



### Urjenje večšin odločanja

... V veliki meri ga (napredek) lahko pripišemo razvoju znanosti in izobraževanja. Da pa bi lahko preseglji krize sedanjosti, uspešno reševali probleme prihodnosti in si zagotovili uspešno (so)bitvanje na omejenem planetu, bo treba nadgraditi znanost in izobraževanje v smeri obvladovanja svojega notranjega sveta. Kot možno izhodišče pri tem se kaže urjenje večšine odločanja. ...

## Uvodnik

3 *Silvo Šinkovec: Laž*

## V žarišču: O kulturi demokracije

5 *Anton Jamnik: Demokracija ima temelje v dostojanstvu človeške osebe*

6 *Simona Kustec: Vrednote demokracije in vzgoja izobraževanja*

9 *Andreja Barle Lakota: Osebnost in demokracija*

11 *Žiga Turk: Konec demokracije in kaj po tem?*

13 *Sebastjan Kristovič: Razvijanje samostojne in ustvarjalne osebnosti*

15 *Samo Repolusk: Izzivi razvoja slovenskega šolstva*

18 *Suzana Plemen, Šemso Veladžić: Trajno povezujemo šole z gospodarstvom*

## Naš pogovor

20 *Magdalena Jarc: Oleksii Ternovoi: Želimo biti del demokratične evropske družine*

## Biti vzgojitelj

23 *Bogomir Novak: Zagovor vseživljenjske vzgoje*

25 *Matija Nared: Reformacija in njen vpliv na šolstvo*

28 *Jana Mlačnik: Uporaba pripomočkov v svetovanju odraslim*

## Vzgojni načrt

30 *Bojana Dimc: Spodbujanje radovednosti pri učencih*

32 *Urška Vidmar: Cilji, pravila in pričakovanja v učilnici*

## Starši

34 *Tanja Rozina: Z otroki na kmetijo*

35 *Julijana Veber: Spev zavestnemu Slovencu*

36 *Tina Jeras: Pomen otroške risbe*

## Področja vzgoje

38 *Milček Komelj: Groteskna podoba nedemokratičnega oblastnika*

40 *Darko Košič: Urjenje večšin odločanja*

42 *Matjaž Turk: Nacionalna poklicna kvalifikacija s področja gozdarstva*

43 *Marko Mrzlikar: Moja draga Žabica*

## Duhovni izziv

44 *Ana Kostanjšek: Ostane ljubezen*

45 *Sandra Kozorog Košuta: Razodevanje Jezusove osebnosti v evangeliju po Marku*

46 *Janko Jarc: Neprenehoma molite*

## Izkušnje

47 *Nevenka Tomšič-Iskra: Vključitev ljudskega slovstva v pouk književnosti*

49 *Larisa Senekovič: Doživljajska pedagogika pri delu z nadarjenimi v vrtcu*

51 *Boris Kham: Tipam ozvezdja*

53 **Bralni namig**

54 **Napovedni koledar**

55 **Iz življenja DKPS**

55 **Summary**

# Demokracija ima temelje v dostojanstvu človeške osebe



■ **Anton Jamnik**, ljubljanski pomožni škof, dr. teologije, je poučeval na *Škofijski klasični gimnaziji*, predava filozofijo, filozofijo religije in etiko (poslovno etiko). Aktivno sodeluje z nekaterimi univerzami in visokošolskimi ustanovami doma in v tujini. Udeleževal se je na področju ustanavljanja katoliške univerze v Sloveniji. Od leta 2008 je redni član *Evropske akademije znanosti in umetnosti* s sedežem v Salzburgu. Od leta 2022 je pri *Slovenski škofovski konferenci* zadolžen za katoliške medije ter za Slovence v zamejstvu in tujini.

*Evropske volitve so pomemben demokratični proces, saj so temelj projekta, ki ga predstavlja Evropska unija, in to že od njenega nastanka. Te volitve so pomembne za vse evropske državljane, ki lahko oblikujejo in skrbijo za prihodnost Evropske unije. Demokracija je dragoceno darilo, ki so nam ga predale prejšnje generacije. Naša odgovornost je, da v Evropi ohranimo demokracijo in jo prenesemo na prihodnje generacije.*

## Demokracija je kultura vrednot

Demokracija ni le skupek pravil, temveč tudi sprejemanje skupnih vrednot. Uspeh evropskega projekta ni odvisen le od gospodarskega povezovanja ter znanstvenega in tehnološkega napredka, temveč tudi od sprejetja niza temeljnih pravic in vrednot, kot so človekovo dostojanstvo, človekove pravice, svoboda, nediskriminacija, skupno dobro, subsidiarnost, pravičnost, strpnost, vključenost, solidarnost in enakost ter verska svoboda, ki podpirajo demokracijo in zagotavljajo njeno pravilno delovanje.

Demokracija brez vrednot se zlahka spremeni v totalitarizem ali avtoritarizem. Današnje grožnje demokraciji v Evropi izvirajo iz erozije skupnih vrednot evropskega projekta. Kriza ali primanjkljaj demokracije sta posledica širše krize vrednot. Na prihajajočih volitvah lahko evropski državljani izrazijo svojo zaskrbljenost in mnenje o tem, kako se vrednote uresničujejo v evropskem prostoru, ter odgovorno oddajo svoj glas za spodbujanje višjih standardov vrednot, da bi okrepili demokracijo. Ta državljanska zavest participativne demokracije je zagotovilo in nadaljevanje Evrope kot skupnosti vrednot.

Vrednote, na katerih temelji demokracija, imajo krščanske korenine. Katoliška cerkev kot pomemben deležnik v evropski družbi ne more ostati ravnodušna do prihajajočega demokratičnega procesa, saj gre za dostojanstvo vsakega evropskega državljana, človekove pravice, pravičnost, solidarnost in subsidiarnost. Cerkev ceni demokratični sistem, saj zagotavlja udeležbo državljanov pri sprejemanju političnih odločitev, ki od tistih, ki jim vladajo, zahtevajo odgovornost za zaščito, varovanje in izvajanje vrednot, brez katerih bi bila pristna demokracija oslABLJENA.

## Katoliška cerkev o demokraciji

Med drugo svetovno vojno je papež Pij XII. nadaljeval pomemben prehod v pogledu Katoliške cerkve na demokracijo. V svojih božičnih sporočilih med vojno je prikal prebujanje ljudi v sodobni demokratični etos, ki »postavlja pod vprašaj, kritizira in ne zaupa« vladarjem (npr. *Benignitas...*, 1944). Izrazil je hrepenenje ljudstva po »sistemu vladanja, ki bi bil bolj v skladu z dostojanstvom in svobodo državljanov«, s čimer je človeško dostojanstvo prepletel z demokra-

tično vrednoto svobode. Zavzema se za »pristno demokracijo« in poudarja razliko med »množicami« in »ljudstvom« ter opozarja na nevarnosti, ki jih predstavlja nenadzorovana prevlada večine (Langan, 2018).

Janez XXIII. je v svojem prelomnem delu *Pacem in terris* (Mir na zemlji) podprl tako družbeno-ekonomske kot politične pravice, kot so državljanske pravice, obveznosti javnih uslužbencev, nujnost pravnih predpisov za ohranjanje moralnega reda in varstvo človekovih pravic v korist skupnega dobrega. *Pacem in terris* jasno povezuje človekovo dostojanstvo, človekove pravice in demokracijo. Pomemben vidik demokracije v katoliški misli je prepričanje, da je »naravna posledica človekovega dostojanstva nedvomno njegova pravica do dejavnega sodelovanja v vladi« (PiT, 73–74).

Drugi vatikanski koncil (1963–65), ki je nadaljeval posodobitve, ki jih je začel



Foto: Matej Hozjan